

Morgenandagt fredag den 14. august 2015 i Ribe domkirke

Ribe Domkirkes historie er lang. Den går tilbage til middelalderen, og i byen Ribe har der ligget kirke i mere end tusinde år.

Nogle af dem, der har været her igennem mange århundreder, er de små figurer højt oppe i korsarmenes hvælv. Jeg vil gerne trække en af disse figurer frem. Det er den lille tænksomme mandsperson, der sidder og griber sig i hageskægget.

Det, at han griber sig i hageskægget, skulle være udtryk for vrede¹, men jeg har nu altid tænkt ham mere som et eftertænksomt menneske, måske anfægtet eller forundret over det budskab, som han både lægger ryg og øre til ved sit nærvær her i kirkens rum.

Den lille mand, som griber sig i hageskægget, har siddet der oppe bag ved mig, siden 1200 tallet:

Han var herinde i katolsk tid, hørte tidebønnerne og den katolske messe med al dens røgelse og korsang.

Han sad der også, da forandringerne kom med reformationen. Nogle, af den tids lutherske ikonoklaster kiggede måske med en vis skepsis op på ham og overvejede om der var helgenspor i ham. Men han sad højt oppe, og de fandt ham tilpas neutral, så man lod ham sidde. Den lutherske reformation var jo i øvrigt ikke ren billedstorm og overkalkning, men netop en re-formation, en fornyelse og omdannelse. Hvad ikke decideret stred mod den lutherske lære blev stående, eller for vores lille vens vedkommende, han blev siddende.

Den lille mand, som griber sig i hageskægget, har således siddet deroppe, i såvel tider med fred, som under de mange krige, der er gået hen over Europa. Og tænk, hvad han har hørt! Han har hørt flere hundrede års prædikener til skiftende menigheders opbyggelse, trøst, revselse og glæde.

Den lille mand, som griber sig i hageskægget, er således en gammel mand, men han er samtidigt en meget nærværende figur, og jeg synes også han ligner os i dag:

Det er som om, at den lille mand har taget noget med sig, både fra middelalder, renæssance, reformation, oplysningstid og det moderne liv. Det har noget at gøre med den måde, han sidder på, og det, at han sidder deroppe alene. Han repræsenterer umiddelbart det selvstændige individ, som gør sig sine tanker om verden og her søger at finde sig en plads.

¹ Ribe Domkirke: Bygning, den romanske kirke og dens ændring i tiden før reformationen, s. 256, udgivet af Nationalmuseet.

Den lille mand, som griber sig i hageskægget, er tilstede herinde i rummet, sidder deroppe, men han sidder også noget for sig selv. Han repræsenterer for mig at se individet, det enkelte menneske, som søger at finde sin vej gennem tilværelsen. Han ligner os, når vi spørger og længselsfuldt leder efter mening og kerne.

Men så alligevel! Den lille mand er jo ikke et løsrevet individ. Han er en helt konkret del af bygningen her, en lille søjlebærer, som ikke kan undgå at vide sig forbundet med Guds menighed.

Han er et menneske, som nok sidder og tænker sit, forundret og anfægtet, taknemmelig og måske også vred, men han slipper ikke for og føler sig også bundet til Gud.

*

Den lille mand, som griber sig i hageskægget, ligner dermed egentlig de to salmiststemmer, vi har hørt her i dag:

Den ene stemme hørte vi i Salme 22. Det er den anfægtede og gudsforladte, som råber: "Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig? Du er langt borte fra mit råb om hjælp og fra mit skrig. Min Gud, jeg råber om dagen, men du svarer ikke, og om natten, men jeg finder ikke ro". Det er det hvileløse og ensomme menneskes røst. Et menneske, som hverken føler sig hørt af Gud eller agtet af noget andre mennesker. "Jeg er som en orm, en skændsel, foragtet af andre, hånet og spottet".

Den anden stemme hørte vi i Salme 8, en lysere og klarere stemme, som begynder og slutter sin sang med en lovprisning af Gud: "Herre, vor Herre! Hvor herligt er dit navn over hele jorden". Det er det menneske, som undrer sig over alt det, Gud har skabt og over den plads, som Gud har tilkendt mennesket i universet, "kun lidt ringere end Gud selv". Forundret må salmedigteren spørge: "hvad er da et menneske, at du husker det, et menneskebarn, at du tager dig af det?"

De to salmer udtrykker begge en grundlæggende tiltro til, at Gud har øre og kan høre. Selv salme 22, hvor salmisten klager over Guds fravær, begynder jo med ordene: "Min Gud, min Gud". Der er en Gud, som den gudsforladte kan rette sin bøn til.

Den lille mand kunne egentlig godt, tænker jeg, lægge stemme til begge salmer, både til forundringen og klagen, som han sidder der, griber sig i skægget og grunder over livet.

Han sidder deroppe under hvælvet, nok alene, men samtidig er han del af søjlen og del af denne bygning. Han sidder ikke alene eller henslæber sine dage på et gudsforladt sted. Han kan ikke undgå at mærke bygningens tyngde og ordene, som lyder til os i dette rum. Han anfægtes, glæder sig, beklager sig, bliver vred og takker sin Herre Gud.

Og således er der god grund til at vi spejler os i den lille mand deroppe og i ham ser os selv, sådan som vi er sat her i verden i vores skrøbelige liv. Selv om vi ikke skal sidde her i kirken så længe som ham, og jeres rejse snart går videre her fra Ribe, så skal vi huske, at det er i orden at sidde som ham.

Vi kan trygt rette vores bøn til Gud, vores klage og tak, vores sorg og glæde. Gud glemmer os ikke og han vil endda, tør vi håbe, bruge os til løfte og bære med

I Jesu navn. Det ske. Amen